

MAANOORED

TÕUSVA PÕLVE TULEVIKU TÄHISED

PÕLLUMAJANDUSLIK NOORSOO KUUKIRI

1936

IV aastakäik

Toimetaja mag. agr. End. VINT. Vastutav toimetaja E. JUS1.
Väljaandja EESTI PÕLLUMEESTE KESKSELTS.
Toimetus ja talitus: Tallinn, Pikk 40, postkast 54, telef. 454-70.
Tellimishind: 120 snt. aastas, 65 snt. poolaastas.

Nr. 5

Mai

Maanoored koduümbruse kaunistamiseks istutamismaterjali võtmas.

Hoidu patust, ela Issandale.

Kuukirjale „Maanoored“ kirjutanud Tallinna abipraost õpetaja P. Kuusik.

Ap. Pauluse II kiri Timooteusele 2, 22:
„Põgenege noore ea hümide eest! Nõua taga õigust, usku, armastust, rahu nendega, kes Issandat puhtast südamest appi hüüavad.“

Kreeka mütoloogias jutustatakse, kuidas Trooja sõjakangelane Odüsseus pärast paljuid kangelastegusid koju sõidab. Ta peab mööduma hädaohtlikkudest saartest, kus elavad sireenid. Need on võluvad ja salakavalad näkineid, kelle ülesandeks oma imeilusa lauluga meelitada laevnikke saarele. Viimasel ootab siis neid viletsus ja surm. Odüsseus teab seda. Ta tahab ennast hoida ja oma vahvat meeskonda päästa. Sellepärast on hea nõu kallis, kuidas pääseda näkineidude võludest?

Odüsseus otsustab toimida resoluutselt. Ta topib vaha kõrvadesse kõigile oma kaaslastele ja laevameestele ja laseb iseenmst kinni siduda laevamasti külge. Nii on nad kõik kaitstud. Meeskond ei kuule meelitavat laulu. Ja kuigi ta ise küll kuuleb, ei saa ta ka ise alluda võludele, kuna on seotud...

Nii saadakse kiisatusesse võitu, nii möödutakse hädaohtlikkudest saartest ja jõutakse õnnelikult koju.

Milleks jutustan seda teile, armsad maanoored?

Teie igapäevases elus algas külvamine. Teie silmi ees ja osalt juba ka teie kaasabil haritakse maapinda, et võiks ärgata uus elu. Päevast päeva elate teie läbi seda ilusat piiblitõde, et inimene on pandud looduse üle valitsema, et inimene on looduse kroon.

Kevade on ärkamise aeg. Teie kõikide kuuldes ja nähes kõneleb Looja vägevat kevadekõnet: „Vaata, ma teen kõik uueks“. Kevad on käimas. Uus elu ärkamas kogu looduses.

Hiljuti pühitsetud emade päeva puhul peatus teie silm selle armsa südame juures, kes teile elu andnud, kes teie esimesest südamelöögist alates on teie eest hoolt ja muret kandnud, ja selles töös kunagi pole väsida tahtnud. „Ema“... Ema, kes oli esimene külvaja teie hingedesse, asetades sinna usu, lootuse ja armastuse terti. Ema, kelle töö tõukejõuks ei olnud kunagi mingi „käega katsutav kasu“, vaid kedä tiivustas tegema ennastsalgavat tööd teadmise, et olete temale kallis kingitus ülevalt ja kelle ülimald rõõmuks oli, et areneksite ja elaksite põhimõtte najal: „Eks teie tea, et teie Jumala tempel olete, ja et Jumala Vaim teie sees elab...“

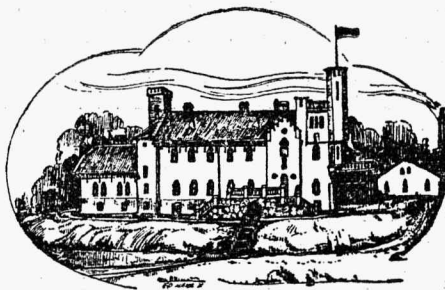
Ja lõpuks: just teie nooruspäevad mööduvad selles ajajärgus, kus eesti rammatujuubeli puhul püütakse sisustada meie kodusid eesti vaimuvaraga, kus hoogsalt võetakse eestipäraseid perekonnanimed, kus ergutatakse eesti kodu kaunistamist. Kas hindate õieti seda ilusat kevade ärkamist kogu meie rahva elus?

Selles olukorras võrsute teie. Ja mitte linna kivimürakate vahel, vaid vabas Jumala looduses, kus iga lillele ja iga linnuheli tunnistab sellest, et ilusale ja õitsule elule tahab ärgata Eesti hing, et Jumala õnnistuses tahab „õitseda ja haljendada eestilaste maa“...

Nii olete kõndimas vastu kaunile Eesti tulevikule. Ja olete nagu Odüsseus, kes ka mõtles ainult kodule. Ning peate olema „Jumala tempel“, puhta looduse ja puha Jumala laps!

Aga, eks teidki ümbritse palju kiisatusi, pattu ja paha. Kuid piüüdke saada kõigest sellest võitu.

Elage õilsamale elumõttele, Jumalale ja Jumala Vaimule, piüüdke igaüks oma ehuga olla õige-ülestmise üksikud lilled, küll siis järgneb ja valmib tõeline ülestmine ka kogu meie rahvale. „Kaob õõ, ja algab töö, mis on heaks meeleks Sulle, õnnistuseks mulle!“

Jänedale.

*Kolm-neli korda vahest ühte järgi
sul igal aastal jalge all on tee.
Sa leiad endas nagu elumärgi,
tee tahtmatult viib Jänedale.*

*Suur telliskivist võimsalt sirguv
hoone,
sul paistab eemalt rohelises torn
kesk rohelist ja värviküllaid toone;
tal pale päevitun'd ja nägu morn.*

*Sa astud vaikselt ennem käidud rada
laudsiillalt kaares üle tügivee.
Ja kaugel horisondi künka taga
kiirkäigus tuuleveski tübe tee.*

*Sa vaatad, mõtled... Igakord-kui
tuled,
on Jänedale sul esmakordselt uus.
Su hinges hardumus ja silmad suled.
on seisak sillal, tuuletõmbes juuks.*

*Kolm-neli korda vahest ühte järgi
sul igal aastal jalge all on tee.
Sa leiad endas nagu elumärgi,
tee tahtmatult viib Jänedale.*

Art. Miljan.

Kodukaunistamise hoogtöö suur mõte.

Alganud on kodukaunistamise hoogtöö Riigivanema kõrge kaitse all ning Riigivanema poolt heaks kiidetud kava alusel. Selle hoogtöö teostamisest võtavad osa riigi- ja omavalitsustegelased, seltskondlikud organisatsioonid, noored, kõik kodanikud maal ja linnades. On loodud peakomitee Tallinnas ning maa- ja linnakomiteed ja kohalikud komiteed selle hoogtöö edukaks juhatamiseks ja teostamisele kaasaaitamiseks. Kodukaunistamise töö toimub aga tegelikult meie tuhandetes kodudes noorte algatusel ja kõigi perekonnaliikmete kaastegevusel. Kodukaunistamise hoogtöö kujuneb seega suureks rahvuslikuks ülesandeks, mille teostamisele asutakse sooja südamega. Seda hoogtööd kannab vaim ja vaimustus, kindel tahe ja edasitung elu täiuse poole.

Kodukaunistamise hoogtöö ülesandeks on: kodude ja koduümbruse välisilme tõstmine ja arendamine, avalikkude paikade ja hoonete välisilme korrastamine ja kaunistamine, puisteede ja parkide rajamine ja istutamine, mälestusmonumentide ümbruse ning mälestuspaikade kaunistamine, kirikute ümbruse ja kalmistute korrastamine ja kaunistamine, kaasaaitamine Eesti lipu aktsiooni teostamisele. Seega see hoogtöö kava on laialtleviklik: ta haarab meie kodud, rahvuslikud ja ajaloolised mälestuspaigad, üldkasulikud asutised ja ehitused, — kogu meie ümbruse, maa ja elu.

Kodukaunistamise hoogtöö on meie rahva suur elutöö. See on töö meie rahva elu tõusu sihis. Seda tööd algab käesoleval aastal kavakindlalt praegune põlv. Aga seda tööd jätkab ka tulev põlv. See on töö meie rahva rahvusliku elu

igaviku sihis. Kodumaa pind on meie rahva kandja põlvest põlve. Seda kodumaaad meie hoiame, kaitseme, armastame, aga ka kaunistame, et meil ja järgnevatel põlvedel oleks hea ja ilus elada.

Kodukaunistamise hoogtöö on suur mõte; see on meie rahva elu ja igaviku mõte. Kodu on rahva süda. Sõna „kodu“ äratab igas inimeses palju sügavaid mõtteid, tundeid, püüdeid ja igatsusi, ja seda enam, mida mõjuvõimsam on olnud see kodu, ja mida kaunim on olnud kodu ümbrus. Kodus on palju kaitsevat jõudu. Kodu igatsused, kallid lapsepõlve mälestused seovad, ühendavad, kutsuvad inimest tagasi oma kodukohta. Need igatsused ja mälestused puhastavad ja suursugustavad hinge, annavad usku ja jõudu võitluses eluraskustega, nad kaotavad lootusetuse ja äratavad lootuse, ning juhatavad jälle õigele eluteele elueksisamude puhul.

Kaunil kodul ja selle ilusal ümbrusel on suur mõju ja tähtsus kogu inimese arengule, eriti aga noorte kasvatuse seisukohalt. Inimene ei saa piirduda ainult oma igapäevaste elutarvete rahuldamisega, sest inimhinges asub jumalik tuli, mille leegid suunduvad kõrguste poole. Inimene püüab täienemisele, täiusele. Inimene tahab ilu näha ja ilusas ümbruses elada. Inimese hing armastab puid ja lilli, viljakandvaid aedu ja põlde, loodust tema kogu ulatuses. Inimeses on tung looduse poole, ilule, ja seda tungi ei saa hävitada ükski jõud, küll aga võib-vad seda pidurdada elutingimused.

See armastus looduse vastu tingib kavapärast tegevust kodude ümbruse korrastamise ja kaunistamise alal. On vaja istutada puid ja põõsaid oma koduümbrusesse, on vaja ümbritseda kodu — elumaja õitseva ja viljakandva aiaga ja seega tuua loodust enesele lähemale.

Puud ja põõsad toovad looduse ilu kodude lähedusse ja ütlevad palju inimese vaimule. Üks kasvustegelane ütleb, et igal pool, kus pole puid, ei hävi ükski ilusate vormide, vaid ka ilusate värvide armastus. Igal puul on oma ilu. See ilu on puhas ja mitmekesine. Igal puul ja põõsal on ka oma elu, oma iseloom; igas neis tundub võimsat jõudu, kasvamist, täienemist. Puude kohinas kostub jumalik hää. Põlised puud äratavad igaviku mõtteid. Kui puud ja põõsad on kodu ümbruses, siis võime kuulata tamme mühisemist, pärnade sosistamist, jalakate värisemist.

Kui kodu ümbruses kasvavad puud ja põõsad, siis on võimalik õppida tunda loodust ja ta eluavaldusi täielikumalt. Looduse ilu vaatlemisel avastub ka looduse hing. Kodu ümbritsev loodus kasvab, areneb, täieneb. Noored näevad kõike seda, ja see annab noortele palju jõudu, virkust ja tööhimu. Sellest saab palju tahtmist ja jõudu edasipüüdmiseks ja vaimseks arenguks. Nüüd, kodukaunistamise hoogtöö ajajärgul istutatud puud ütlevad palju ka järgnevatel põlvetele — nad kannavad ja annavad edasi kaasaja põlve kodumaa armastuse ja töötahte. Kaasajal istutatud puude kohinas kostuvad järgnevatel põlvetele nende istutajate hääled ja kajastuvad nende püüded. Seega on kodukaunistamise hoogtöö istutatud puud elu igaviku mõtte kandjad.

Kodukaunistamine kasvatab armastust oma kodu, kodumaa ja rahva vastu. Meie armastame ja hindame kõrgelt oma loomingulist tegevust ja selle häid tulemusi. Kodukaunistamine on aga just loominguline töö; see on kunstniku töö. Noored — kodukaunistajad on loojad, kunstnikud ja ka oma kunstiteoste — kauniste kodude ja nende ümbruse, õitsevate aedade omanikud ja kasutajad. See-pärast on noorte poolt loodud puhtad kodud ja nende ilus ümbrus noortele kallid. Nad seovad noori kodudega, nad muudavad ka elu kodudes ilusamaks ja armsamaks. Ja kõik meie rahva kodud koos nende ümbrusega moodustavad ühe suure õitseva aia ja viljakandva välja vahelduvate metsade, jõgede ja järvedega. Kõik see on meie kallis kodumaa.

Kaunistamise töö on suur tähtsus ka noorte ja kogu rahva mõttemaailma ning hingeliste omaduste arendamise seisukohalt. Headus, heatahtlikkus, sõbralikkus, lahkus ja teised positiivsed hingelised omadused kujunevad korrastatud kodus ja kodu ilusas ümbruses. Looduse ilu mõjutab sügavalt inimhinge ja kannab inimest ilusa elu poole. Looduse igaviku mõte seob noori meie rahva eelmiste põlvete elutööga ja äratab mõtteid meie rahva lootusrikkast tulevikust.

A. Kurvits.

Emadepäeva mälestus.

Igal aastal, kui kevade esimene rohelus katab aasu ja niite, tuleme kokku, et avaldada oma sügavat tänu neile, kes kõige rohkem vaeva näinud meie kasvatamisel. Emadepäev, mida pühitseme hiljuti, on kevade suurim püha. See päev on meile kallis. Kui meile — maanoortele — on püha meie maa-muld, kuhu külvame ühes seemnega oma ootused ja lootused, siis on meile veel püham see ema, kes oli kord võimaline meid aitama igas hädas, kes püüdis täita igat meie soovi ja eemaldada kõik mured meie, siis veel, väikestest peadest. Ema on see, kes meid siis, nüüd ja ka edaspidi on alati valmis ennastohverdavalt aitama ja juhutama, kõik ära andma meie pärast ja kes püüab meie teed tasandada niipalju, kui see temal iganes võimalik.

*

See emaarmastus, mis ümbritseb meid maast madalast peale, omab suurima väärtuse. Emade südameis on varjul suurimaid varandusi ja need kuuluvad meile — lastele. Kas me kunagi jõuame osakesegi sellest tasuda oma emadele! Küllalt on meie hulgas neid noori, kelle ema ei ole enam nende juures, vaid on kadunud kalma külma rüppe. Ent lapse tänu ja armastus peab

ulatuma ka haua taha. Ei tohi kunagi unustada seda päikesepaistelisel mälestust emast, mida ei tumesta aeg ega muld.

Meie ei näe tulevikku. Juba täna-homme võib igaüks meist kaotada selle ennastsalgavalt armastava emasüdame — surma läbi. Sellepärast, kallid noored sõbrad, ärgem unustagem silmapilgukski, kui suured võlglased oleme oma emadele. Ärgem olgem neile kunagi halvad, ärgem olgem kunagi tänamatud, sest meil ei jätku võib olla aega seda enam kunagi heaks teha. Ema eneseohverdamise ja armastuse ainsaks tasuks on lapse tänu ja armastus. Kui palju head meelt teeme kõige selle avaldamisega oma lihtsameelseile emadele. Ärgem unustagem seda iialgi. Ärgem omandagem kunagi arvamist, otse kui oleks emad kohustatud meile andma seda parimat enestest, otse kui oleksime õigustatud saama kõike seda seepärast, et oleme lapsed. Juhtigem selliseilt vale arvamusiit õigele teele kõiki omi noori sõpru. Õppigem ise ja õpetagem teisi tundma neid mõõtmatuid hinge varandusi, mida heldekäelselt puistavad meile emad.

Kalevipoeg ja maanoored.

Enam kui kolmveerand sajandi pikune minevik lahutab meid „Kalevipoja“ saamisloost. Ja selles ajalises raamis on mitmeti muutunud meie suhtumine sellesse Muinas-Eesti sümbolossesse vägilaskujusse. On teostunud ka põhjalikke ümberhinnanguid raamatu kunstilise ja rahvuspoliitilise väärtuse suhtes. Kuid kõike muutuvas ajavoolus on jäänud vankumatult püsima „Kalevipoeg“ kui rahvuslikult mõjuvaim tähisteos. Ja sellest tähisteosist võib ammutada palju ka kaasaegne noorsugu.

On selge ilma pikemata, et raamatu mõju ei avaldu kaasaegsel eestluse eluõiguse tõestamises. — Sest eesti mees tõestas oma rahvuse eluõiguse Võnnu väljadel ja punaväe rünnakute purustamisel Narva taga. Kuid ometi

avaldub „Kalevipoja“ kasvatav mõju mitmekülgselt.

See mõju avaldub eeskätt sajandite hämarusse vajunud minevikumälestuste elustamises. „Kalevipoja“ sisesejuhatuses (lk. 11, 12) võrdleb Kreutzwald Eesti rahva muistset põlve seitsme sammaldunud kalmukünka või sängiga, kusjuures „üks on sängi hädaohtu, teine sängi orjaküttes, kolmas sängi sõjakurnas, neljas sängi naljapiinas, viies sängi viletspõlves, kuues sängi katkusurmas, seitsmes taudi tappesängi.“ Sinna — Eesti muistse põlve sammaldunud küngastele soovib „Kalevipoja“ autor istutada „isa iluks pöösakene, ema iluks õnnelille, orjavitsa õele iluks, visnapuuda venna iluks“ — mulla rüppes magajate mälestuseks. Selle rõõmutu mineviku mee-

nutamine ei pea kaasaegses noorpõlves enam esile kutsuma jõuetut halisemist seitsme saja aasta pikusest orjast ja oma jõuetuse õigustamist, nagu see oli alles nii moodne vabariigi algaastate sõnavõttudes, vaid nende mälestuste ja mulla rüppes puhkavate esivanemate kannatuste meenutamine on tähtis selles mõttes, et rahvuse mineviku mälestused on ühendavaks sil-laks kaasaegsete ja esivanemate vahel. „Kalevipoja“ sissejuhatuse nukra-tes ridades elustub uuesti see ununema kippuv tõde, et pikkade sajan-dite jooksul olid kõigil meie rahvaliikmeil ühised kan-natudused ning see teadmine suurendab kokkukuuluvuse tunnet meie rahvaliikmete vahel ka tänapäeval.

Kuid „aja emalikus kaisus“ (Kreutzvaldi sõnad) puhkavate mäles-tuste elustamine on tarvilik ka sel-les mõttes, et esivanemate kannatu-sed ja vaevad virgutavad kaasaegset noorsugu valvelolekule omara-hvuse ja riigi tuleviku eest, sest „seitsme surmasängi“ koledused on küllalt suured selleks, et virgutada kõiki rahvaliikmeid arusaamisele ühte-hoiu ja alalise valmisolu tarvilikkusest riikliku iseseisvuse kaitseks.

„Kalevipoja“ read sisaldavad ühtlasi ka palju vanarahva elutarkust. Kui loeme „Kalevipojast“ (lk. 48): „Täna-sida toimetusi ära viska homse varna! Igal päeval omad ikked, tunnil omad toimetused,“ — siis pole see meile iga-kord mitte uus tõde. Kuid ometi jä-tame arutihti kahe silma vahele selle tõe ja tagajärg on, et pärastises elus maksab see meile kibedasti kätte.

Kaheksandas loos etendab suurt osa Kalevipoeg kui väsimatu künnimees ja põllumehe kutsetöö töstja aukohale (lk 106, 107). Nii on tema esimeseks mureks peale võiduviskamise venda-dega ja „kuninga valitusohjade“ enda kätte võtmist — adrakurgede haara-mine ja väsimatu künd nii vara vara-hõmmikul „udu jälil“, „õhtul hilja kaste piirdel“ kui lõunapäikese äge-das palavuses. Mitme päeva pikuse, vahetpidamata töö tulemusena, kün-nab ta „paigad põllumaaksi, vägevaksi viljamaaksi, teised kohad karjamaaksi, murumaaksi, heinamaaksi jne. Ja kõige selle töö eesmärgiks on, et „saha-meeste seisus rahupäevil ikka õitseks“ ja et adrasaha armidel tõuseks vooga-

vas viljas rohkesti toitu eesti rahva tulevastele sugupõlvedele. Need Kalevi-poja mõttemõlgutused põllumehe kut-setöö tähtsusest tulevate sugupõlvede arvulisel „paisumisel“ ja eesti rahvuse tuleviku kindlustamisel ei tohi kunagi kaduda maanoorte silmist, sest need tõed jäävad põlsuma nii kaua, kui pü-sib eesti rahvas.

Kuid jaatavate omaduste kõrval omab Kalevipoeg kui talupoja-rahva hiidlik jõuvägilane ka mõningaid eita-vaid omadusi. Nii äratab tähelepanu tema kohatime looduslapselik kerge-meelsus, kergesti ärritatavus ja ela-mine vaistudele (loomusundidele). Tar-vis vaid tuletada meele Saare piiga lugu, mis lõppes piiga uputamisega, — ja Soome sepa vanema poja tapmist õlleuimast segase peaga, mida Kalevi-poeg pidi lunastama oma surmaga. Kergemeelsete eksimuste ja kahekordse veresüü tulemuseks oli, et Kalevipojal tuli taluda lakkamatut südametunnis-tuse piina, mis avaldus kord — uppunud Saarepiiga kurbusest hõõguvas laulus (lk 89), kord — surnud ema hauataguses manitsuses Irumäel (lk 91), kord — varjutoalise Uku kuju elutar-kades õpetussõnades. Südametunnis-tuse piinad hauataguste manitsussõna-dena läbisid Kalevipoega truü koerana läbi lühikese elu ja oma kergemeelse mõõgatõstmise ning Soome sepa va-nema poja tapmise pidi ta lunastama piinarikka surmaga — omaenda mõõga läbi. Sellest järgneb, et looduslapseliik kergemeelsus ja alistumine ürg-vaistudele maksis ennast kätte nii kau-ges minevikus, kuid see maksab ennast kätte ka kaasaegses olevikus ja tule-vikus.

Kalevipoja ürgvägimehe isiku juu-res pälvib laiemat tähelepanu sagedane magamise harrastus (lk 66, 83, 108, 115, 140, 199, 252). See teomehelise tegumoega jõuvägilane kasutab iga raskema pingutuse järgi — esimest võimalust enda põhjalikuks väljamaga-miseks. Ja see toob endaga alati kaasa mitmesuguseid ebameeldivaid sekeldusi.

Tõenäoliselt on mõisniku surve alla rõhutatud ja sajandite pikkuselt vähese magamise all kannatav orirahvas koon-danud Kalevipoja uneharrastusse kogu oma igatsuse inimliku puhkamise ja korralliku väljamagamise järele. Ent tänapäeva olundis tundub see loomu-joon inimlikult arusaadavana, kuid eba-kohasena. Ja tänapäeva pingutavas

Emale.

*Kes küll tasub sulle vaeva,
Mis sa nägid eluteel,
Avades mul õnnetaeva,
Kui ma olin väeti veel?*

*Minul varandust ei ole
Sulle seda tasuda,
Kuid ma tean, et võlgnik olen,
Ei ma seda unusta.*

*Emake, nüüd tänu hüüan
Sulle kõigest südamest,
See on kõik, mis anda suudan
Sinu suure vaeva eest.*

V. Konsap.

eluvõitluses alistumine sellele teomehelikule magamiskalduvusele ei tooks endaga kaasa mitte vähem ebameeldivusi kui Kalevipoja päevil.

Kalevipoeg on iseseisvusele tõusva talupojarahva tüüpiline esindaja. Ja kehalise tugevuse kõrval on eriti tähelepanuväärsed tema loomujooned — ausameelsus, vabadusearmastus, vaprus, vanemate armastamine ja alaline abivalmis olek nõrkade suhtes. Kõigis tema toiminguis — küll põrguretketel, küll lauatoomistel, küll töös ja võitlustes — suhtub ta äärmiselt otsekohaselt ja ausameelselt nii sõpradele kui vaenlastele. Ja need on iseloomujooned, mille järele suurt puudust tuntakse ka kaasaegses ühiskonnas. Sellepärast peaks kaasaegne maanoorsugu tegema oma eluliseks vajaduseks nende — talupoja rahvusele omaste loomujoonte ellurakendamise.

Erilist allakriipsutamist väärib Kalevipoja vaprus, kodumaa armastus ja alaline abivalmisolek nõrkade suhtes. Tema tõekspidamiste järele mehed peavad sõjamässul seisma vankumatu raudseinana (lk 114), et seista „toeksi teiste eessa“ (täh. raukade, naiste, laste ja teiste nõrgajõuliste toeks). On huvitav märkida, et Muinas-Eesti sümbolne vägimees oli teadlik selles, et sõja ohtu aitab vältida ja kaugemale nihutada alaline valmisolek sõja puhuks ja meeste müürina seis sõjas (lk 226). Peale võidurikast lahingut ta soovib meestele seista alaliselt valmis „teraksesta tehtud“ tornidena, sest

*Siis ei ole karta sõda,
Karta võõra võitemista,
Kurjemate kiusamista.*

On sügavalt liigutav, et see ürgjõuline vägilaskuju, kes alati valmis on ennast kehalise jõuga maksma panna oma vastaste suhtes, suhtub sügava, hingestatud kiindumusega oma vanematesse. Isegi haa tagant on ta valmis neilt nõu küsima ja tunneb kurbust selle üle, et poeg, keda ema käed „kasvatasid, üles tõstsid, hüpatasid, suu juures suigutasid, kahel käel kiigutasid,“ et see poeg ei saanud ema suremisel viimase laugusid sulgeda (lk 90, 91). Kalevipoja tõekspidamise järele on isa arm kestvam kui kõik muu (lk 97) ja kui Taara armu jätkub eluajaks, siis isa armu jätkub igaveks. See tõde muutub meile arusaadavaks, kui võtame teatavaks, et rahvuse elujõud on suurel määral sõltuv perekondade tugevusest. Mida tugevamad on perekonnad ja mida tugevamalt on vanemad seotud üksteise ja oma laste saatuse külge ja vastupidi, seda tugevam on rahvus ja seda tugevam on riik. Kui rahvus elab igavesti, siis jätkub ka ema ja isa armu igaveks, sest siis on kaduvad ja tulevad sugupõlvad ainult ühendavaks vahelülis rahvuse kui igavesti elava olendi püsimisel.

Ausameelsus, vabadusearmastus, vaprus, vanemate armastamine ja alaline abivalmis olek nõrkade suhtes — need Kalevipoja iseloomu väärtjooned peaks leidma jäljendamist maanoorte juures, sest nende iseloomujoonte ellurakendamisest on suurel määral sõltuv meie rahvuse tulevik.

J. Viidang.

Nelipühi kommetest.

Suvistepühi olevat vanasti peetud neli päeva; sellest on tulnud nimetus „nelipühi“.

Rahvapäraseid kombeid on nelipühiga ühenduses võrdlemisi vähe. Iseloomustavana oleks aga nimetada eluruumide ehtimine metsast toodud nooreleheliste kaskedega, mida käidakse toomas pühadelaupäeva õhtul. Linnadesse tuuakse noori kaski pühadeelseil päevil müügile koormate viisi. Nelipühi kased on sama tähtsaks pühadetunnuseks kui jõulukuusk jõuluajal. Kohati on kaskede ja kaseokste kõrval toodud sel puhul tubadesse ka õitsevaid toomingaoksi ja mitmesuguseid metsalilli, põrandale aga raputatud „vorme“ (angervakse).

Kaskede tuppatoomisele ei anta harilikult mingisugust ebausklikku tähendust. Ainult muhulastelt on pandud kirja uskumus, et siis kaduvat toast „igasugused haigused“. Samuti haruldane on teade: kelle kask kõige enne ära närtsih, selle eluiga on kõige lühem — teiste perekonnaliikmetega võrreldes (Laiuse). Pühadekaskede kauasest vastupanust närtsimisele ennustatakse head heinaaega. — Vanemal ajal on kaskede ja toomingaokste eluruumidesse toomine olnud kindlasti seoses rahva usundiga; sellest on loodetud nagu kindlustust maja õnele ja heolule, kaitset haiguste vastu jne.

Nelipühi laupäeva ööl on vanasti toimunud karmukaskede viimine. Noormees toonud metsast ilusa noore kase, viinud selle oma armsama akna taha ja vajutanud sinna maa sisse püsti. Kui pois tüdrukule ei meeldinud, lükanud see hommikuks kase ümber. Kui aga tüdruk jättis kase püsti või sellele isegi vöö ümber sidus, siis tähendas see armuavalduse vastuvõtmist. (Arvatavasti pidi tüdruk siis öösel valvet pidama, et kasetootjat näha, kui selle kohta polnud juba enne sõlmitud omavahelist kokkulepet.)

Unistele tüdrukutele aga tehti eba-meeldivat nalja: Tüdrukud maganud suvel väljas, nimelt aidas. Esimese püha öösi katnud poisid akna kinni, et valgust aita ei pääseks. Kui tüdruk pimeduse tõttu raskesti magama jäänud, kogunenud poisid hulgana ukse taha, kloppinud magaja üles ja nimetanud teda „ninuiaks“.

Põhja-Eestis on mõnel pool nelipühid vanasti tähendanud ka kiigede ehitamise ja kiikumishooaja algust, kuna see Lõuna-Eestis algas juba kevadepühadega.

Kohati on olnud kombeks ka nelipühil keeta mune, värvida neid noorte kaselehtedega ja kinkida muu seas ka ristilastele (Avinurme), tüdrukud jälle kinkinud poistele jne. Kullamaa kihelkonnas on poiste pühadeaegsetel korjamistel olnud oma kindel järjekord, nimelt: „Jõulus poisid käisid tüdrukute käest pätklid saamas, lihatepühi aegu mune ja nelipühaks üks kopik tubakaraha. See oli sellepärast, et meestel olid vallamaksud ja tüdrukutel ei olnud.“

Tarvastus on nelipühi esimese püha hommikul söödud kamaputru, Kambjas aga tehtud seks puhuks „sõira“.

Nelipühi esimesel pühal (ja jaanipäeval) on karjalapsed saanud püha. Külakarjusele aga viidud pühiks võid, saia ja liha.

Esimesel pühal otsinud tüdrukud metsast linnupesi; kes pesa leidnud, lootnud sel aastal mehele saada (Avinurme). Oma „tulevast“ on neid ennustanud niiviisi, et nelipühil võeti oks üheksast puust, seoti kimpu ja hoiti alal kuni jaanipäevani ning viidi siis ristteele; kes sealt esimesena mööda läheb olevatki oksadeviija tulevane elukaaslane.

Russovi kroonikas leidub teade, et keskajal on orduhärrad, linnakodanikud ja kaubaselid sõitnud nelipühil rohelisse ja valinud endi keskelt ühe maikrahvi, kes pidanud korraldama sel puhul toreda pidusöögi.

Hilisemast ajast on teateid, et nelipühil on käidud rukkipõllu ääres (või kesal) tantsimas ja mängimas, uskudes, et põld annab siis suuremat saaki.

Ka vanasõnadesse on vormunud rahvatarkust ühenduses nelipühiga: „Märjad nelipühid — rasvased jõulud.“ „Kui vihmatsed suvistepühade ilmad, siis rasvatsed jõuluvorstid“ (Kolga-Jaani). „Peata nelipühi — ivata jaanipäev“ (rukki kasvatamise kohta). Kui aga rukkil jaanipäeval iva sees, siis saavat jaagupäevaks uudisleiba.

R. Viidalepp.

Meie kaks koplit.

Üht hüüdsime suurkoppel, teist — väike koppel, kuigi nad mõlemad olid ühesuurused. Ma ei mäleta, et need nimed mina oleksin loonud. Siis oskaksin neid ka seletada. Suurkoppel näis minule tööpoolest küll palju suurem väikekoplilt, kuna tas kasvas tihe leplik, ja ma võisin sinna hõlpsalt eksida. Ma alul üldse ei teadnud, kas tal ongi teispool kodu otsa või äärt. Väikekoppel aga oli lage heinamaa üksikute suurte kaskedega, pihelgatega, toomingatega, lisaks ilusaid ümmargusi päkkilipuupõõsaid. Et ta rajad kõik olid näha, seepärast ta oli väike.

Ütlesin, et suur koppel oli paks leplik. See polc päris õige, kuna seal peale leppade kasvas kõiksugu puid, mis olid lepaga alati võitluses oma eluõiguse nimel. Kasvas kaski, kasvas pihelgaid, vahtraid, toomingaid, haabu. Kasvasid just nagu salaja lepiku sees, kuni ühel kevadel isa lepiku raius maha. Siis ma alles avastasin kaskede olemasolu suures koplis. Võttis hulk aega kuni lepik jälle kasvas suureks. Ei ta neid kaski enam küündinud varjama.

Mõtlesin: suures koplis kasvas ka ilusaid õrnukesi anepajusid läikivate lehtedega. Nood kasvasid vee ääres.

Vett oli me koplis vaid kevadeti ja sügiseti. Just nagu jõgi küündis väikekoplilt üle karja tänava suurde kopli ja kadus põõsastikku. Just nagu jõgi! Kuigi vesi ei voolanud. Aga kas ma sellal üldse teadsin, et jõevesi voolab! Jõgi pidi olema suur ja ilus ning — meie kopli vesi oli seda kah. Ning varsakabjad kevadel, helekollased nagu päike! See oli lausa luule.

Aga varsti pärast varsakapjade õitsemist vesi kopeleis hakkas kahanema. Esmalt tõmbus tagasi väikekoplilt. Hiljem kuivus suurest koplistikki. Jäi vaid pori ja pikka rohtu.

Sügisesed sajud tõid uut vett. Mõnikord isegi väga palju. Ning jälle ütles ema:

Ära sa mine üksi vee ääre: näkk võtab su kinni ja viib vee alla!

Aga ma läksin ikka, kui veel paistis veidike sooja päikest, ja anusin:

Näkk tule ja vii mind vee alla!

Kuna kangesti tahtsin teada, mis seal vee all on. Ise sinna minna ma aga ei julgenud.

Seda õnnetut aega, mis kord tuli ja mil kogesin, et koplis vee all polnud midagi muud kui pori ja muda! Minu arvates pidi seal olema ilus klaasseintega linn, kus elab näkk oma naise ja lastega.

Suure- ja väikekopli vahelt viis karjatänav metsa. Tänav lõpul oli puust värav. Värava taga kasvas pikki pusunaleppi. Mida aga koguniste ei või unustada: tänav ääres väikekopli aial kasvas suur haab.

Ma hüüdsin teda jutupuu. Küll ta rääkis alati! Teistele ta kahises ainult, mulle aga rääkis. Pikad, pikad jutud wahest. Eriti siis, kui olin üks. Aga ka siis, kui emaga kahekesi olime haava lähedal tulemaal.

Ema keedab suppi ja mina kahlan koplis. Või istun haakoo man. Haab jutustab jutte kaugeilt mailt ja mere-delt. Mina kuulan. Aga ema ei kuule, vaid liigutab suppi. Ning hakkab siis koorima kartuleid.

Äkki ma vaatan supipatta.

Mis nüüd? küsib ema.

— Haab ütles, et supipada hakkab ajama üle!

Kes'se ütles?

Haab! vastan ja näitan käega.

Oh sind küll oma juttudega! ema muigab ja koorib edasi. Kuna supipada ei kee üle. — Haab ei taha enam jutustada, seepärast pettis mind! mõtlen. Tööpoolest, nüüd ta ainult kahiseb pisut — ka minule ainult kahiseb. Kuni waikib sootuks.

Ühel talvel — ma ei tea miks — isa tolle haava saagis maha. Tean vaid, et kevadel, kui leidsin haava kadunema, kibedasti nutsin. Ja mitu aega hiljem alati süda läks härdaks, kui möödusin karjatänavalt. Ka siis veel, kui samale kohale kasvas hulk noori haabe.

Roopi Hallimäe.

Kuna harilik inimene süttib asjust, mis teda ennast puudutavad, suudab and leegitseda asjade pärast, mis abstraktsed, üldkasulised.

Dr. J. Luiga.

Aiaredel.

Viljapuude eest hoolitsemisel tuleks alati tarvitada hariliku redeli asemel toega redelit, nagu juuresoleval joonisel näidatud. Sellega on võimalik hõlpsamini kõigile okstele ligi pääseda puukoort vigastamata.

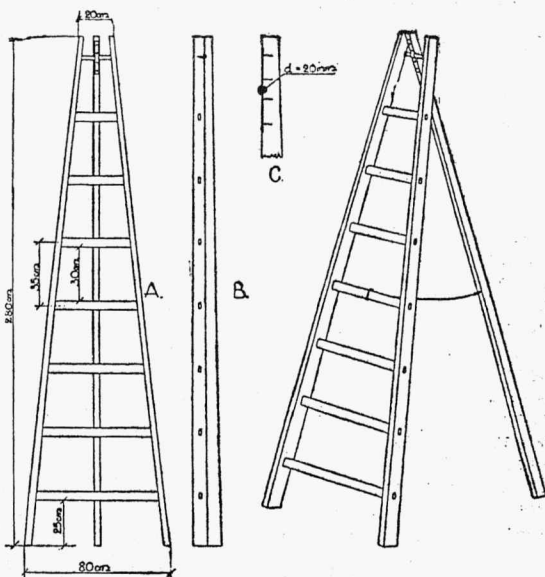
Redeli pikkuse määrab jaks on vajadus. Joonisel toodud mõõdud näitavad ainult enam-vähem õigetele proportsioonidele.

Parimaks redeli materjaliks on noor sirgetoimeline kuusk, mis lõhkisaagides annab redeliküljed väljakantida. Võib ju tarvitada ka teisi puuliike või oksteta lauast väljasaetud külgpuid.

Siin esitatud redeliküljed (eestvaates joon. A) on võetud 7×4 cm latist, 280 cm pikad. Kerguse mõttes on soovitatav teha külgpuid ja tugi ülevalt peenemad, nagu jooniselgi paistab.

Redeli laius alt on 80 cm, mis kindlustab küllaldase tasakaalu. Laius ülevalt — 20 cm, võimaldab vabalt seismist ka viimasel pulgal. Alumise pulga kõrgus maast on 25 cm. Pulkade vahe 30 cm. Tugi on kinnitatud redeli ülemise otsa külge raudtelje abil joonisel näidatud viisil. Ühendusteks on tarvitatud puukruve.

Et tugi püsiks telje keskkohas, tuleb telg teha keskelt peenem ehk asetada kumbagile poole redeli külgedele puust klotsid, mis takistavad toe loksumist. Raudtelje puudumisel võib tarvitada

Otstarbekohane, toega aiaredel.

ka kõva ja sitket puud, muidugi vastavalt tugevamais mõõtudes.

Joon. B. näitab redelit kokkuklapitult. Joon. C. näitab telje asetust, mis võimaldab kokkuklappimise, ilma et pulkade rida hakkaks segama.

Samasuguse konstruktsiooniga võib teha ka kokkuklapitava kahepoolega redeli. Kellel võimalus, värvigu redel õlivärviga, mis suurendab tunduvalt redeli iga ja ka ilu.

A. Aun,

Jäeneda Põllutöökeskooli puutöö õpetaja.

Suvililled taluaias.

Lilled kuuluvad iga aia värvainete hulka. Mida rohkem lõunapoole, seda kirevamaks muutub lillede värv, andes põhjas domineeriva värvina valge. Kuidas kujunenud välja lillede värv, sellele vastavalt on arenenud rahvaste tundelikkus värvi suhtes, mis avaldub mitmesuguses rahvuslikus ornamentis-

kas, koduses elus, igapäevases ümbruses.

Värviga püüame tõsta esile looduse rüppest elamuid, hooned. Lillevärviga võime seda mõju mitmekordistada.

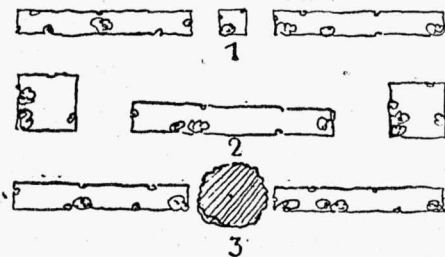
Lilled, mis kasutatavad taluaias, on ühe-, kahe- ja mitmeaastased (püsililled).

Fraegusel juhul peatume tähtsamate üheaastaste lillede juures.

Oma iseloomult jagunevad suvililled: madalateks (10—20 cm), poolkõrgeteks (20—50 cm), kõrgeteks (üle 50 cm) ja vään- ning ronitaimedeks (kuni 4—5 m). Kasutusviisilt aga: potililled, lõik- lilled, ampilililled, õelililled, vään- ning ronitaimed. Kasvatamisviisilt: kohale- külitavad ja ettekasvatatavad.

Suvililled nõuded ja kasutamine.

Kodu- ning taluaias suvililledel asu- kohaks on peamiselt neile valmistatud peenrad. Suvililled vajavad ilmtingi- mata valgust ja päikest, ilma milleta ei tekki õit. Mullastikult on nad väga lep- likud, samuti ka toidunõuete suhtes. Lillepeenra mulda võib igal kevadel segada 3—4 cm. kompostimullaga, kust noortel taimedel kerge saada kätte toitainet. Vajaduse korral võib neid kasta 3—4 korda (kui lilled juba juur- dunud) nitrofoska lahuga (1—2 gr. 1 lt. veele) ja tavalise veega, ning see oleks kõik suvililledel jaoks.

Lillepeenrate kujud: 1. Katkestatud peenar (laius 1 m); 2. Laiem (2×2) lillede asetus ühes kitsama peenraga; 3. Lillepeenar sireli tiivikuga.

Suvililledel peenra laius võib olla kõige vähem 60 cm., tõustes kuni 120 cm. Üksikute juhustel, suuremate vär- vilalkude saavutamiseks, on soovitatav teha laiemad peenrad, kuid siis ei tar- vitse nad olla pikad. Lillepeenra pikk- us on seoses ümbrusega, aia suuru- sega ja lillepeenarde asetusviisiga. Liiga pikad peenrad (üle 10 m, kodu-, taluaias) võivad mõjuda igavalt, selle- pärast jäetakse peenardele vahed, mis võivad olla 10—100 cm. Vahelduseks võib istutada peenardele ka õitseivaid ilupõõsaid — tüvikuid, näiteks: mitme- sugused sirelid, lumipallid, kolmehõlm-

sed mandlipuud, aedhortensia, roosid jne. või pannakse peenra keskele püsti mõned kepid, vahemaaga 3—5 m, ja nende mööda üles looklevad roni- ja vään'aimed.

Suvililli võib kasvatada ka elamu seinäärsetes kohtades, kui sinna ka- tuselt ei tilgu peale vesi. Kasutamisele kuulub ilmtingimata elamu lõunapoolne sein, siis vast veel teised seinad peale põhjapoolse. Peenra laius on sõltuv elamu suuruselt, kuid üle 1 m laiusega ei pruugiks mitte teha, sest vastasel juhul on raske neid suvel harida.

Suvililledel asukohadena võib veel nimetada kõiki neid kohti, mis iga päev inimsilmale kättesaadavad.

Eriasukohta nõuavad ampli- (rippu- vad suvililled) kui ka ronitaimed.

Amplitaimi võib istutada lillekasti- desse, paigutades neid akende ette, nii et aknad avaneks rõdule, palkonile. Võib paigutada ka eraldi postamentide otsa mõne teise lillepeenra keskele.

Omaette, tugele najale, pergola või teekaare äärde, istutatakse roni- ja väätivad lilled, või jälle maja sein- äärde koos teiste madalamate lilledega (nende ees).

Teisi suvililli (madalad, poolkõrged ja kõrged) võib istutada järgmiselt: mõ- lemalt pool tee ääres lillepeenrad, lille- peenra keskel kõrged, kõrgete ees pool- kõrged ja äärtel madalad, või kõrged teest kaugemale, lillepeenra sisemisel äärel, nende ees poolkõrged ja siis ma- dalad.

Suvililli võib asetada ka õitsemise järgi, kevadised suvised ja sügisised õitsejad, et alati oleks õisi saadaval ja peenra värv rõõmus. Suurema mulje saavutamiseks võib paigutada ka ainult üks värv, kas on see siis punane, valge ine.

Lõpuks võib suvililli istutada veel püsililledel vahele, sest osa neist (pea- miselt sibullilled) õitsevad varakult ära ja nende asukohad jäävad tühjaks.

Kodu- ja taluaias on kergem kasva- tada neid suvililli, mida võib otsekohe külavata peenrale, raskem aga neid, mida peab ettekasvatama lavades, va- hest isegi toas kui toa valgus ja tem- peratuur seda võimaldavad.

Igas tulevikku taluaias peaks olema mõned lavaaknad (3—5 tk, suurus 1×1.50 m), kus vajaduse korral ei kas- vatataks ette ainult suvililli, vaid ka kõõgilviljataimi.

Tähtsamaid suvelilli.

Peenrale külitavad.

Kukekannud (*Delphinium ajacis jun.*) pilkkus-kõrgus 21 cm ümber. Palju värve. Õitseb juuli-augusti kuudel.

Aedjuurikad (*Centaurea cyanus, imperialis, moschata*) kõrgus 20—50 cm., värvilt sinised, valged, roosad. Õitseb juuli-augusti kuudel.

Reseedad (*Reseda odorata, lutea, alba*) kõrgus 25—30 cm. Esimesed kollased, valged. Õitseb juulist sügiseni.

Ešoltzia — (*Escholtzia californica*) kõrgus 20—30 cm. Mitmesugune kollane värv. Õitseb juunist sügiseni.

Must-köömned (*Nigella damascena*) kõrgus 25—30 cm. Helesinine. Õitseb juulist sügiseni.

Magunad (*Papaver somniferum hybr.*) Neid on liht-õielisi, täidis-õielisi ja narmas-õielisi; *C. rhoas*, liht ja täidis-õielised, jne) kõrgus 30—60 cm. (Järgneb.)

E. Lepp.

Istutamise kaugus madalate ja poolkõrgete lillede juures kõigub umbes pool nende kasvukõrgusest, kõrgematel vahest üks kolmandik nende kõrgusest.

Külviajaks lavadesse (kasti ja siis lavasse, või otse lavasse) võib olla aprilli kuu, kuna külv välja võib sindida maikuu vältel, kuna väljaistutamine võib tulla kõne alla mai lõpul ja juuni alul.

Enne väljaistutamist tuleb harjutada illi väliste tingimustega, mis teostub peamiselt lillede õhutamisega. Õhutamise alul tõstetakse lavaaknad väheke üles pulga najale, hiljem võetakse päeval aknad pealt ära, öösel — peale, kuna enne väljaistutamist eemaldatakse ka öösel aknad, kui ei ole karta öökülma.

Kui taimed liialt tihedalt koos, või tahetakse saada tugevamaid taimi, peab neid pikeerima (ümber istutama) kas kastis, kastist lavasse, või lavas.

Maakutsekoolide lõpetajate tegevus.

E. Põllumajanduslike Kutsekoolide Lõpetajate Seltsi

tegevus areneb edukalt. Osakonnad on asutatud kõigis maakondades peale Võru-, Valga- ja Petserimaa, aga ka neis maakondades on siiski osakondade asutamised käsil. Seega on Selts oma aastase tegevuse jooksul suutnud küllaldaselt poolehoidu võita.

Juhatuse poolt kokkukutsutud osakondade esitajate koosolek peeti 19. aprillil 1936 Põllutöökoja ruumes, kust osavõtt oli võrdlemisi arvukas ja koosolekul valitses töömeeleolu.

Koosolekul arutati seltsi ellu puutuvad küsimusi, nagu põhikirja täiendamist, koja asutamise küsimust, suvepäeva pidamist jne. Koosolekul esines referaadiga Põllutöökoja Nõuandetalituse juhataja hr. A. Eckbaum teemal — põllum. ja kodumajand. kutsekoolide lõpetanute organiseerimine.

Referent toonitas, et Selts peab kontaktis töötama põllu- ja kodumajand. kutsekoolide vilistlaskogudega ja Põllutöökoja konventidega, see annaks võimaluse Seltsil oma liikmeid ja nende tegevust lähemale tuua tegelikule elule.

Juhatuse poolt esitatud põhikirja paranduse kavand võeti vastu vähestest muudatustega, ja tehti juhatusel ülesandeks seda paljundada ja osakondadele välja saata tutvumiseks.

Koja asutamise küsimuse ümber oli elav sõnavõtt, millest selgus, et osavõtjate rõhuv enamus pooldas avalikõiguslikku esindust põllu- ja kodumajanduslike kutsekoolide lõpetanutele. Umbes 75% kõigist põllu- ja kodumajand. kutsekooli lõpetajaist töötavad koolis õpitud kutsealadel, milliseid võib jaotada järgmiselt: 1) põllu- ja kodumajand. oskustöölised, 2) põllu- ja kodumajand. eriala tehnikud ja 3) põllu- ja kodumajand. nõuandjad.

Suvepäeva otsustati pidada 7. juunil Jänedal Põllutöökeskkooli juures. Kasutades suvepäevaks kokkutulekut, peetakse Seltsi peakoosolek 6. juuni õhtul. Suvepäev annab võimaluse koguda üle riigi kõiki põllu- ja kodumajand. kutseharitlasi, et tunda end ühise perena, ühise töö tegijana. See annab uut hoogu ja energiat tööks. Sellepärast — kõik suvepäevale.

Küendes.

Üks vagu teise kõrva
End keerab kummuli,
Nü viimse põlluserva
Ma künnan küljeli.

Oh annaks muld siin jõudu
Kord seemnel sigida,
Et haljas oras põldu
Võiks pea ehtida!

Ma künnan maasse soovid
Kõik omast südamest,
Et võrsuks neistki taimed
Mul tasuks tööde eest.

V. Konsap.

Maanoorteritingide tegevus.

Vätla maanoorteritingi juhatus.

Vätla maanoorteriting

Vätla Maanoorteriting asutati 1934. a., mil ringi tegevus oli ka edukas. Korraldati aianduse kursusi, keeduvilja kasvatus võistlus, sügisel näitus ja pidu. 1935. aastal aga, kui asutati Vätla „Noorte Kotkaste ja Kodutütarde“ rühmad, löi ringi tegevus lonkama, ilmnes juhtide puudus, sest sisenised juhid läksid üle noorkotkasteks ja kodutütardeks. 1935. aasta lõpupoole ja 1936. aasta algul, kui hakkas maanoorte liikumine rohkem levinema, asuti ka Vätla kord kangujäänud maanoorteritingi elustamisele. Nüüd peetakse iga kahe nädala tagant töökoosolekuid ja korraldatakse keeduviljakasvatuse võistlus, sügisel maanoorte tööde näitus, pidu ja huviohtuid. Praegu on ringil liikmeid 16. Ringi vanemaks on õpetaja A. Johanson. Juhatusse kuuluvad H. Helmdorf, E. Viita, E. Ilves, A. Kuiman ja H. Turman.

Malla maanoorteriting.

asutati 1934. aastal. Möödunud aastal peeti 4 üld-, 9 juhatus-, kaks referaatkooosolekut, 3 loengut rohumaade üle, erikursused seakasvatuses, lambakasvatuses, veisekasvatuses ja katuse värvimises. Korraldati kodu- ja põllumajanduse ning noortepäev.

Ringiliikmetel olid kodutalus läbi viia katsed niidul ja juurviljadega.

Peale selle on ringi õhutusel tellitud ringiliikmete kodutaludesse ja ümbruskonda kümneid riigilippe. On korraldatud rida demonstratsioone eriküsimuste selgitamiseks (puhtimine, pritsimine). Ringil oli sissetulekuid Kr. 36.31 ja väljaminekuid Kr. 18.31.

Ringivanemaks oli möödunud aastal agr. Aleksander Mägi. Juhatusse kuuluvad A. Toiger (esimees), J. Jurtana (kirjatoimetaja) ja A. Aadli (kassapidaja).

Aasta üldkoosolek valis juhatuses vanas koosseisus tagasi.

Kasaritsa maanoorteriting

Võrumaal algas tegutsema 1935. Ringil on 30 liiget. Liikmetele korraldati kodutalus võistlused: aedviljades, viljapuude hoolitsemises, kana- ja mesilaste pidamises.

Taimekasvatuse ettevõtete all oli 2 hektari, kodulinde oli 10 ja mesipereid 1.

Katseid korraldas üks liige porgandi lehekahjurite tõrjes ja aedviljade väetamises.

Aasta jooksul peeti 5 juhatus- ja 7 üldkoosolekut. Korraldati keedukursus, karjakohus, 1. dets. aktus, õping ning käidi ühiselt Väimelas õppereisil.

Ringivanemaks on põllumees Paul Laugamets, esimeheks A. Raudsepp, sekretäriks A. Liiv ja kassapidajaks O. Meema.

Tegevust raskendab töömeetodite uudsus ja kohaliku koolijuhataja vastutööamine.

Tõlli algk. maanoortering

asutati 1935 Viljandimaal, Aidu vallas. Esimesel tegevusaastal oli ringil 26 liiget, neist tütarlapsi 15. Ringi liikmed tegutsesid võistluspõhimõttel kodutaludes keedu- ja juurviljakasvatuses, koduümbruse kaunistamises ja puutöös.

Võistluse all oli 21 aariline pindala. Aasta jooksul korraldati 2 juhatus- ja 7 üldkoosolekut ning üks pidu. Ringil on lugemislauas üks ajakiri ja kaks raamatut. Tulud olid kokku kr. 25.25, neist liikmemakse kr. 5.25.

Ringivanemaks on Polli lõpetaja Hilja Männik, esimeheks L. Männik, sekretäriks A. Jalak ja kassapidajaks A. Männik.

Karula Noorte Põllumajandusklubi

tegutseb alates 1930. aastast. Klubil on 17 liiget. Möödunud aastal tegutses aiandus-, põldviljade kasvatus- ja kodukaunistusrühmad. Klubi liikmetel oli oma töötetevõtetes 25 aariline pindala. Katseid korraldas 5 liiget aedviljade ja ristikeheinaga. Loomakasvatuse töötetevõtetest oli noorte käes võistelda: kodulinde 40, mesipersid 4, sigu 8 ja veiseid 10.

Klubi esines Valga põllumajandusnäitusel ja sai sealt II auh. dipl. ja Kr. 15.—. Erilist liikmemaksu klubil ei ole.

Klubivanemaks on põllumees Viktor Lind, sekretäriks O. Tonts ja kassapidajaks A. Neimla.

Jõuga Maatulundusklubi

asutati Virumaal 1929. aastal. Klubil on praegu 45 liiget, neist tütarlapsi 21. Tegutsevad eriharud: põllumajanduse-, näite-, laulu- ja spordi aladel.

Liikmetel oli möödunud aastal kodutalus töötetevõtete all 140 aari. Katseid korraldasid 5 liiget lämmastikväetistega rukkii, juurvilja ja aiaviljadega ja kaalifosforväetistega — madalsool.

Aasta jooksul peeti 17 juhatus- ja 5 üldkoosolekut, korraldati Vabariigi aastapäeva aktus, spordipäev ja viis pidu. Klubil oli rahalisi tulusid kokku Kr. 384.23. Klubivanemaks on koolijuhataja Aleksander Roostar, esimeheks R. Roostar, sekretäriks B. Ukku ja kassapidajaks N. Rääsk.

Kodijärve Noorte Maatulundusklubi

tegutseb alates 1930. Klubil on praegu 22 liiget. Möödunud aastal oli klubi liikmetel kodutalus teostatavad töötetevõtted: puuvilja- ja marjaaed, põldtaimede kasvatus, kodukaunistus, mesilaste pidamine, linnukasvatus, kodujänestekasvatus ja seemnekasvatus.

Töötetevõtete all oli 245 aari, neist põllukultuuride all 202 a., aedviljade all 31 a. ja karjamaa kultuuride all 12 aari. Kodulinde oli 20, kodujäneseid 15 ja mesipersid 1. Katseid korraldas 9 liiget. Katseteks olid väetus- ja sortdivordluskatsed põllu- ja karjamaa kultuuridega.

Aasta jooksul peeti 3 juhatus-, 14 üldkoosolekut. Tegutses aianduse õping ja korraldati emadepäev, noortetööde näitus, teoõhtu ja kaks pidu.

Klubil on oma kroonika-ajakiri „Noor külvaja“. Klubi tulud olid Kr. 360.50. Klubivanemaks on põllutöökeskkooli lõpetanud põllumees Joh. Märten, esimeheks N. Täär, sekretäriks A. Akerman ja õigus. Tegevust pidurdab klubi liikmete üksikeisest liiga kaugel asumine.

Võnnu Noorte Maatulundusklubi

tegutseb Tartumaal alates 1930. aastast. Klubil on 34 liiget, neist poisilapsi 23 ja tütarlapsi 11.

Klubil tegutsesid kodutalus teostatavate eriuülesannete jaoks erirühmad: aiandus, kodumajandus, kanakasvatus, ja ühiselt tegutsemiseks erirühmad: sport, muusika ja näitekunst. Klubi liikmetel oli võistlus-põhimõttel haritav pindala 6 aari ja kasvatati kodulinde 80 tk., mesipersid 12. Katseid korraldasid neli liiget heinakasvatuses.

Aasta jooksul pidas klubi 6 juhatus-, 10 üld- ja 5 erikoosolekut. Korraldati matitegemise kursus, aktus, õppereis ja aastapidu.

Klubivanemaks on loomaarst Vold. Kütt. Juhatusse kuuluvad: Ed. Aavik (esimees), A. Treuman (sekretär) ja A. Kraavi (kassapidaja). Tegevust pidurdab vastavate ruumide puudus koosolekute korraldamiseks.

Väimela II maanoorteringi liikmeid, koos ringivanema koolijuhataja agr. P. Kitzbergiga (keskel).

Edukas töö Väimela II Maanoorteringis.

Väimela II Maanoortering kutsuti ellu 1. märtsil 1936 Võrumaal. Ringil on praegu 26 tegevliiget. Ringi juhtiks on energiline Väimela Põllutöökooli juhataja Peeter Kitzberg. Ringis töötavad järgmised töörühmad: keeduvilja kasvatus, juurvilja kasvatus, naiskäsitöö ja meeskäsitöö.

Seni on korraldatud tööringide koosolekuid 11 korral, naiskäsitöö tunde 10. Üldkoosolekuid on peetud 4. Ring korraldas ka Carl Robert Jakobsoni 54. surmapäeva aktuse 19. märtsil, mis osutus ainukeseks Võrumaal.

Suvel korraldatakse tegelikud juurvilja harimise ja hoonete värvimise kursused.

Kilde Assikvere Maanoorteringi tegevusest.

Assikvere Maanoorteringi tegevus on olnud tänava talvel väga elav ning mitmekülgne. Nii asutati juba sügisel rahvatantsu rühm, milline on esinenud mitu korda pidudel, saades hea menu osaliseks, kusjuures ka noored saavad koos käies oma vaba aega lõbusalt mööda saata. Ringi naisliikmetele õpetab käsitööd kohalik kooliõpetaja Helmi Jürgenson, korraldades igal nädalal ühe õhtu kellegi liikme pool, kus tehakse ühiselt tööd ning saadakse ka vajalikke näpunäiteid. Kogu tööaja vältel käib lõbus ja rahvuslik laul, mis loob elavust ja tõstab töömeelolu. Ka korraldas ring veebruari kuul keedu- ja majapidamise kursuse, millest võttis osa parkümmend noort peretütart-perenaist, saades majapidamiseks vajalikke näpunäiteid ja oskusi.

Karjapropaganda nädala puhul korraldati teoreetiline kursus, kus seletusi andis kohalik jaoskonna konsulent M. J a m s. Eeloleval suvel kavatakse ring tegutsesma hakata õige mitmekesistel aladel, näiteks, kõõgivilja ja sõõdajuurvilja, sorditeraviljade ja sordikartulite, heinaseemne kasvatamisel, peale selle on võetud töökavasse heinaseemne kollektiivlappide rajamine ning aiandus-mesindus ühes kodukaunistamisega. Viimasel ajal on juba elmistel aastatel kaunis palju märkimisväärset ära tehtud. Ka tõuloomade kasvatamisega on algust tehtud. On kavatsus korraldada ka metsapäev ning küllada mõne liikme kodutalu maale tükk metsa.

Praegu on ringil 30 liiget. Juhatusse kuuluvad: Erika Holst — ringivanem, Hugo Aas — esimees, Artur Tuha — kassapidaja, Hermine Kiisel — kirjatoimetaja ja liikmed Bernhard Ein ja Hans Kiisel, kusjuures viimane on ühtlasi esindajaks Kod. Al. Maanoorte ühenduses.

H. A a s.

Kodavere Põllumeeste Seltsi Maanoortering

on esimestest maanoorte org-est ümbruskonnas. Ringil on juba käesoleva aasta seitsmes tegevusaasta. Tegevus on olnud mitmekesine. Tegeledes suvel põllumajandusliikmete katsetööde juhtimisega liikmete kodudes, püüdatakse talvel aeg referaat- ja kõnekoosolekute korraldamiseks, kursuste, koosviibimiste ja näitekohtute pidamiseks ja ühiskondlikkude küsimuste selgitamiseks

Suvistel katsetöödel on tegeletud kar-
tulite ja teravilja sordivõrdluskatsete
alal, samuti väetuskatsete korraldami-
sel. On arendatud aiandust ja õpi-
tud tundma heintaimi vastavate näite-
lappide abil. Unustuse ei ole jäänud
ka väiksemate koduloomade kasvat-
us, nagu on seda kodujänesed ja kanad.

Ringil on oma lugemislauad, kuhu tel-
litud ajakirjad: „Põllumees“, „Maa-
noored“, „Põllumajandus“, „Uus Talu“,
„Aed“, „Taluperenaine“ ja „Maret“.

Ka on ringil väikene kogukene põllu-
majanduslikke raamatuid. Möödunud
sügisel võeti ringi tegevuskavva ka
kursuste korraldamine. Teiste hulgas
korraldati nädalase kestvusega maha-
pidamiskursus kodumajandus-nõu-
andja prl. J. Kingo juhatusel. Refe-
raate peeti teemadel nagu: „Kuidas
juhutada ja protokollida koosolekut“,
„Põllumajandusliku kutsehariduse täht-
sus“, „Raamatu korrashoid“, „Lauakati-
mine ja kombed lauas“ jne. Möödunud
talvel algas tegevust ka rahvatantsude
rühm. 29. märtsil korraldati selts-
kondlik näitekohus, kus kaebelusena
esines 50-aastane vallaline taluperne-
mees, kelle vastu ühiskond oli tõstnud
süüdistuse tema vallalisuse pärast.

Ringil on liikmeid 25. Juhatuses: rin-
givanem — A g u R a u d m ä e, abid —
Arnold Tõrva, August Solovere, esi-
mees — Hilda Rips, kirjatöimetaja —
Agnes Vahi, laeaur — Aleksander
Salu.

Kokora maanoortering

algas tegutsema Tartumaal Alatskivi
vallas 1935. aastal alul. Praegu on
ringil 24 liiget, neist 9 tütarlast.

Ringiliikmed võistlesid: seemnekasva-
tuses, köögiviljakasvatuses, juurvilja-
kasvatuses ja käsitöös. Üheteistkümnel
liikmel olid kodus väetis ja kartuli-
sordi võrdluskatsed. Võistluse all oli
113,5 aariline pindala.

Aasta jooksul korraldati 7 juhatusel
10 üld- ja 2 erikoosolekut, näitekohus
ja teohtu. Ringil on lugemislauas
3 ajakirja. Aasta jooksul on juhata-
nud ja protokollinud koosolekuid 17 lii-
get. Ringil oli tulusid kokku kr. 17.70.

Tegevust juhivad ringivanemana M.
J ä n e s, esimehena E. Koka, sekretäri-
nana A. Mäll ja kassapidajana V.
Last.

Maanoorte kursusi ja nõupidamisi.

Kehras oli koolijuhataja J. Lee-
du korraldusel maanoortejuhitide kur-
sus 25. märtsil Kehra põllutöökooli õpi-
lastele ja endistele lõpetajatele. Kur-
susest võttis osa 30 kutsekoopi kasvan-
dikk. Maanoorteorg-e tegevuse küsi-
musi käsitas mag. E. Vint.

Pollis toimus Polli põllutöökooli ruu-
mides maanoorte organisatsioonide töö-
korralduse kursus 28.—29. märtsini.
Noorsoo organisatsioonide tööküsimusi
selgitasid kons. O. K e r m a s, J. K u r-
vits ja Polli põllutöökooli õpetajas-
kond.

Vaivaras korraldati maanoorte orga-
niseerimise asjus nõupidamine 28. märtsil,
kus esinesid selgitavate kõnedega
mag. E. Vint, koolinõunik E. Luur
ja konsulent M. Mets. Koosolekust
võttis osa 36 esindajat, neist 15 õpe-
tajat.

Narvas ol. maanoorte organiseerimis-
nõupidamine 29. märtsil, millest võttis
osa 29 esindajat, neist 13 õpetajat.
Selgitavate kõnedega esinesid mag.
E. Vint, koolinõunik J. Luur ja
konsulent M. Mets.

Uusi maanoorteringe.

Põllutöökojas on registreeritud järg-
mised uued maanoorteringid:

H a r j u m a a l: Inglise, Järvakän-
di, Härjala, Kodila, Kolgaküla, Mahtra,
Ravila, Riisipere ja Aksi.

V i r u m a a l: Kohtla, N. K. Kõnnu
rühma, Rahkla, Pagari, Salla-Tammiku,
Udria, Väiküla, Päiti, Vaivara,
Porkuni ja Kadrina.

J ä r v a m a a l: Eivere, Koigi ja
Rava.

L ä ä n e m a a l: Martna ja Lähtru.

T a r t u m a a l: Härjanurme, Nõo,
Saare, Uderna, Tarakvere-Linnutaja ja
Kuigatsi.

P ä r n u m a a l: Leplaane ja Selj.

V i l j a n d i m a a l: Köpu ja Vastse-
mõisa.

V a l g a m a a l: Patküla, Sangaste-
Restu, Sangaste ja Tsirgulinna.

V ö r u m a a l: Kõrgepalu ja Võõpsu.

P e t s e r i m a a l: Greostoni, Jäts-
mani, Kolpino, Senno ja Lugi.